

## VAN DE REDACTIE - ÉDITORIAL

- *Catherine Lanneau & Nico Wouters* -

Naar goede gewoonte publiceren we in dit enkelnummer weer vier gevarieerde artikelen.

Het eerste artikel sluit aan bij de toenemende aandacht voor de geschiedenis van de wereldoorlogen en hun nasleep voor de Oostkantons in België. Het bijzondere statuut van de bevolking van de Oostkantons tijdens de Duitse bezetting van de Tweede Wereldoorlog, maakte een bestraffing en zuivering na de bevrijding zo mogelijk nog moeilijker dan in de rest van het land. Dit artikel gebruikt het interneringskamp in Verviers om de naoorlogse bestraffing te onderzoeken. In zeer algemene zin toont het artikel aan dat de naoorlogse bestraffing van de collaboratie in de Oostkantons hetzelfde patroon volgde als in heel België: streng en soms wat arbitrair in de eerste fase, maar in een tweede fase gevolgd door een matigende bijsturing. Het artikel is gebaseerd op de masterscriptie die historica Margaux Roberti-Lintermans maakte aan de UCL onder promotorschap van Xavier Rousseaux.

Ook met het tweede artikel blijven we bij de Tweede Wereldoorlog. Het gaat om onderzoek dat analyseert welk toekomstbeeld over België werd ontwikkeld in de Vlaamse verzetspers. Het artikel koppelt er ook een reflectie aan vast over het zogenaamde 'falen' van een sterke verzetsherinnering in Vlaanderen na de bevrijding. Het artikel is de gepubliceerde versie van de masterscriptie die Michèle Corthals maakte in 2015 aan de Universiteit van Antwerpen onder promotorschap van Marnix Beyen.

Het derde artikel brengt ons naar de 19 eeuw en is een sociale geschiedenis op basis van

gerechtelijke bronnen over de positie van niet-gediplomeerde vroedvrouwen ('achterwaarsters') tegenover hun officieel gediplomeerde collega's. Het artikel brengt een sterke nuance aan in het klassieke beeld van deze 'achterwaarsters' als relictten uit een verleden die als onrechtmatige concurrenten van de vroedvrouwen de modernisering van de medische wetenschap tegenhielden. Ook dit artikel is het resultaat van een masterscriptie die onderzoekster Soetkin Gryson in 2009 afleverde aan de Universiteit van Gent onder promotorschap van Isabelle Devos. Gryson herwerkte het artikel met Christa Matthys, één van de lectoren van haar scriptie.

Het laatste artikel sluit aan bij de enorme groei aan onderzoek naar de Eerste Wereldoorlog. Zeker in het afsluitende herdenkingsjaar 2018 gaat er heel wat aandacht naar de nasleep van WO I, waaronder uiteraard ook het falen van het opzetten van een internationale bestraffing van oorlogsmisdaden, bijvoorbeeld via een internationale rechtbank. Dit artikel werpt een nieuw licht op de relatieve zwakte van de Belgische diplomatie, als één van de verklarende elementen waarom de internationale berechting uitbleef. Ook dit artikel is het resultaat van een masterscriptie, waarbij de promotor Martin Kohlrausch (KU Leuven) als coauteur optreedt met onderzoeker Eduard Clappaert.

Laten we besluiten met een opvallende vaststelling: dit nummer bestaat volledig uit gepubliceerde masterscripties. Het bevestigt de trend van verjonging van auteurs in het BTNG, maar een volledig nummer gebaseerd op masteronderzoek is toch een unicum.

Fidèles à nos habitudes, nous publions, dans ce numéro simple, quatre articles de “varia”.

Le premier article témoigne de l’attention croissante portée à l’histoire des guerres mondiales et de leurs conséquences dans les Cantons belges de l’Est. Le statut particulier de leur population pendant l’occupation allemande de la Deuxième Guerre mondiale y a rendu, après la Libération, la répression et l’épuration plus difficiles encore que partout ailleurs dans le pays. Cet article se penche sur le cas du camp d’internement de Verviers pour investiguer le phénomène répressif. D’une manière générale, l’article démontre que la répression de la collaboration dans les Cantons de l’Est suit le même schéma que dans le reste de la Belgique: sévère et, parfois, quelque peu arbitraire dans sa première phase, elle se fait plus modérée dans la seconde. L’article est basé sur le mémoire de maîtrise que l’historienne Margaux Roberti-Lintermans a soutenu à l’UCL, sous la direction de Xavier Rousseaux.

Avec le deuxième article, nous ne quittons pas la Deuxième Guerre mondiale. Il propose une étude de presse analysant les représentations développées dans les journaux résistants flamands au sujet du devenir de la Belgique. Mais le texte déploie aussi une réflexion sur les soi-disant « ratés » d’une forte mémoire de la résistance en Flandre, après la Libération. L’article correspond à la version publiée du mémoire de maîtrise que Michèle Corthals a présenté en 2015 à l’Université d’Anvers, sous la direction de Marnix Beyen.

Le troisième article nous emmène dans l’histoire sociale du 19<sup>e</sup> siècle, sur la base de sources judiciaires concernant la position des sages-femmes non diplômées (les « accoucheuses ») par rapport à celle de leurs collègues officiellement diplômées. L’article nuance fortement l’image classique de ces « accoucheuses », qui les présente traditionnellement comme les vestiges d’un passé lointain venant concurrencer les sages-femmes diplômées de manière illégitime et contrecarrer ainsi la modernisation de la science médicale. Cet article, signé par Christa Matthys et Soetkin Gryson, est, lui aussi, lié à un mémoire de maî-

trise, défendu en 2009 à l’Université de Gand, sous la direction d’Isabelle Devos.

Enfin, le dernier article s’inscrit dans l’important essor des recherches liées à la Première Guerre mondiale. En cette fin d’année commémorative 2018, l’attention est évidemment focalisée sur les conséquences de la Grande Guerre, parmi lesquelles figure, évidemment, l’échec de l’organisation d’une répression internationale des crimes de guerre, par exemple via un tribunal international. Cet article jette une lumière nouvelle sur la relative faiblesse de la diplomatie belge comme l’un des éléments explicatifs de l’absence d’un jugement international. Le texte est le fruit d’un mémoire de maîtrise, dont le promoteur Martin Kohlrausch (KU Leuven) est le co-auteur, avec le jeune chercheur Eduard Clappaert.

Nous concluons par un constat remarquable: ce numéro est entièrement composé d’articles issus de mémoires de maîtrise. Cela confirme la tendance au rajeunissement des auteurs de la RBHC mais un numéro entier basé sur des recherches universitaires de 2<sup>e</sup> cycle n’en demeure pas moins une première.